

Előfizetési árak:
 Egész évre 10 fnt — kr.
 Félévre 5 „ — „
 Negyedévre 2 „ 50 „
 Egy hóra 1 „ — „
 Egyes szám 4 kr.

Megejelenik mindennap,
 vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KOZLÖNYE.

Szerkesztőség

és

Kiadóhivatal:

Fő utca, Simonffy-ház
 a városházával szemben

Hirdetések a legmérsé-
 keltebb árszámmal és me-
 lett vétetnek fel.

A kereskedelmi iskolák reformja.

— Irta: Kardos Albert. —

Debrecen, aug. 21.

Hányféle középiskola van Magyarországon? A középiskolai törvény szerint kétféle gimnázium és reá iskola, de a Csáky-novella óta a gimnázium görögmentes is lehet, immár a kettőnek arca alatt tulajdonképp három rejtőzik. A gimnáziumba bujtatott harmadikon kívül, a kik jobban ki akarják nyitni szemüket, csakhamar meg fogják találni a nyíltan előlépő harmadik középiskolát is, bár eddigelé semmi nemű törvény nem ismerte el annak. Igen, a legutóbbi években alig két-három évtizede egy új fajta középiskola vette be magát a tradíció alapoló gimnázium és a külföldről honosított reáiskola közzé, mely a legváltozatosabb nevek mögé bujt, (akadémia, középkereskedelmi iskola polgári iskolával kapcsolatos kereskedelmi szaktanfolyam stb. stb.) midőn a valódi középiskola kötelességeit kellett teljesítenie, de rögtön a gimnázium és reáiskola mellé furakodott, mihelyt a középiskolák jogában lehetett részesülnie.

Ez az új növevény a tanítás mezején észrevétel nélkül, mint a vetetlen gyom a kert kultúrplántái között úgy eiterjedt, oly sokféle elágazott, oly dusan hajtott, hogy a hajtások egymást kezdték fojtogatni nem számítva, hogy a gimnázium és reáiskola nemes fájában is kiszámíthatatlan kárt tettek. Világosabban szólva egyszerre csak az történt, hogy míg a 70 es évek végéig főképp a budapesti, kitűnően felszerelt, gazdagon javadalmazott akadémia (a par excellence a k a d é m i a) nevelte hazánkban a művelt kereskedőket és ezen kívül alig 5-6 nagyobb vidéki városban (N.-Kanizsa, Sopron, Debrecen, Kolozsvár stb.) állottak fenn a kereskedelmi szakoktatás céljaira szolgáló többé-kevésbé megfelelő intézetek, a 80 as évek elején rohamosan felszaporodtak a keresk. szakintézetek száma, mintha Magyarországon ez idét hirtelen bámulatos virágzásnak indult volna a kereskedelem, egymásután állottak föl nemcsak akadémiai című avagy akadémiai rangú keresk. iskolák a vidék nevezetesebb gócpontjaiban, hanem oly városokk és falvak is kezdték hirdetni keresk. iskolájukat, melyek csak hírből ismerik a kereskedelmet, melyekben talán egyetlen nagy kereskedő cég sincsen.

A hibás nemzetiségi politikából vegyes ajku kis városokba helyezték polgári iskolák, mint az alsó-kubini, homonnai, nagyőrcei, lippai, fogarasi, melyeket a pusztulás veszélye fenyegetett úgy akartak menekülni az enyészettől, hogy kereskedelmi szaktanfolyamot öntettek vérszegény tagjaikba, így kétszereződött, sőt háromszorozódott meg alig másfél évtized alatt a keresk. iskolák száma, úgy, hogy ma már a reáiskolák számával versenyeznek.

Az így megszorított keresk. iskolák, ha már egyszer létrejöttek, mind több biztosítékkal akarták körülvenni életüket és ezért egymásután nyerik meg az önkéntesi jogot, a kisebb hivatalokra a kvalifikációkat, a posta és vasúti tisztséghez a jogot, szóval az egyetemre bocsátáson kívül majdnem minden jogot, a melyek eddigelé a középiskolák érettségi bizonyítványaihoz voltak kötve.

Mindemellett ez intézetek kezdték észrevenni, hogy egymástól nem tudnak megélni, nem, ha még sokkal nagyobb mértékben kihasználják is a reklámot a melyet pedig a kereskedelmi és üzleti élet gyakorlatiasságából leg hamarabb elsajátítottak. Ekkor az iskolák maguk kezdték követelni, hogy akár törvényvel, akár kormányrendelettel, hozassék már rendbe szervezetők, állapíttassék meg már végre tantervük,

helyeztessenek már valódi szakfelügyelet alá; hadd szűnnek meg közöttük a rut versengés kicsinyes cimkérdés, hadd lenne vége a magán vizsgálatokkal üzött visszaélésnek stb.

Tudjuk, hogy a keresk. iskolák e házi bajaik orvoslására 1893. tavaszán kongresszust tartottak, mely egy memorandumot nyújtott be a közoktatási miniszteriumnak. A memorandum főbb pontjai: váljanak el a kereskedelmi iskolák a polgári iskoláktól, legyen mindannyinak egy-egy szervezete azonos tantervvel és rendtartással, tanáraikat képezze az egyetem és képesítse az országos középiskolai tanárvizsgáló bizottság, a felügyelet gyakorolja a tanfelügyelő helyett külön szakközeg, rendeztessék a tanárok javadalmazása is. Nagyjában ugyanezen követelményekkel lépett föl a f. hó 19. és 20. napján Debrecenben tartott kongresszus is, a melyen még inkább érvényre jutott mindez intézeteknek a középiskolákhoz való nüzusa.

Az élénk panasz, mely a keresk. iskolák összes fajait eltölti, a beható tárgyalás, melyel ez intézetek emberei a bajok orvoslásán törek- szenek, már maga elárulja, hogy e téren sürgős a reform, de mi tovább menve, halaszthatatlan- nak nyilvánítjuk, mert tuón túl soknak, nagy- nak tartjuk azt társadalmi veszélyt és tanügyi kárt, melyet a keresk. iskolák csak eddig is okoztak. Mert valóban, mi a fölösleges számmal elő állott kereskedelmi iskolák működésében igen sok bajnak látjuk a forrását; mi társadalmilag veszedelmesnek tartjuk, hogy ez intézetek rohamosan fő szaporították azt az elemet, melynek eddig is bővében voltuk, azt a félművelt osztályt, mely magát gyakorlati pályára, iparra, kereskedelemre már unak tartja, de a mely össze- állóbb szellemi munkára egészen képtelen. Péd- nünk kell ugyanis, hogy a keresk. iskolák igen csokély mértékben nevelnek kereskedőket, ha nem igenis raj számra bocsátják ki magukból az írkokok, kezelő tisztek és kisebb hivatalnokok szerencsétlen jelöltjeit, a kikben eddig sem volt legkisebb hiányunk sem.

De a tanügyi kárt sem tartjuk kisebb veszedelemnek. A kormány és törvényhozás részint elnézésből, részint tudatosan egyszerre csak olcsó konkurenciát szerzett a maga régi jóhírnevű intézeteinek a gmnáziumoknak és reá- iskolának. Megengedte, sőt előmozdította a sok fölösleges keresk. iskola létrejöttét, felruházta azokat középiskolai jogokkal, de elnézte avagy maga is elkövette azt a bűnt, hogy ez intéze- tekben mindenféle hivatalon elem, végzett jogász- tól kezdve kereskedő segédig tanári hivatást töltőn be, csak azért, hogy maga is olcsón kapja a tanerőket és a fentartó testületek se szoruljanak állami segítségre. — S mi lett a következmény? A főreálistól, melyekre az állam ezeket meg ezeket áldozott melyeket palotákba helyezték el és pazar bőséggű szertár- rakkal látott el, a felsőbb osztályokban ijesztően néptelenülnek. De hogy is ne? A tanulók zöme hogy ne hagyja oda az IV. osztály elvégzété- vel a reálistól, mikor majdnem ugyanazt a célt hamarabb, olcsóbban, kevesebb szellemi mun- kával elérheti a keresk. iskolákban?

Hogy a konkurencia nem mindig dolgo- zik elég megbízható eszközökkel, az magától értetődik, az nem sokat törődik vele, ha silá- nyabb árut is bocsát ki a piacra, ha a növen- dékek érettségi bizonyítvánnyal is a kezök- ben minden egyebek csak nem érettek.

A konkurenciának káros visszahatása mutatkozik a valódi középiskolákban is, kivált a reálistól, melyben a tanítás mintha vesztitene magasabb színvonalából az alsóbb osztályokban, jól tudván a tanárok, hogy tanítványai ugyis csak keresk. iskolába fognak átlépni.

Mi tehát a teendő? Szerintünk a re-

form sikere csupán a szervezet és tanterv kérdésének helyes megoldásán fordul meg. — Meg kell akadályozni, hogy a keresk. iskolák- továbbra is konkurrens középiskolákká szerepel- jenek, ki kell belőlük irtani a középiskolai nüzust, bármily nehezőkre is essék is a bennök alkalmazott középiskolai tanároknak magukat megtagadni és lemondani arról, hogy ne a saját képükre teremtsék az iskolájukat. Meg kell szüntetni a keresk. iskoláknak kettős hiva- tását; neveljenek gyakorlati kisebb kereske- dőket de akkor meg kell őket foztatni a köz- épiskolai kiváltságoktól, az önkéntesi jogtól és számos kvalifikációtól; ez esetben nemcsak hogy nem szaporítandó az évfolyamok száma, hanem le volna szállítandó két évre és a fel- vétel meg volna engedhető a középiskola II. vagy III. osztályából is. Ha pedig általános műveltségű embereket akarnak nevelni, akik egyszermind kereskedelemmel akarnak foglal- kozni, akkor igenis ne sajnálják a költséget se a IV. évfolyamtól se a szakszerűen képzett tanerőktől. Ilyen magasabb rendű keresk. iskola azonban nem tudna fenn állani több 10-15-nél a többi fölösleges pedig vagy ele- nyésznék, vagy degradálná magát olyan tisz- tán, keresk. szakiskolává, mely csak valamivel állna feljebb a keresk. inasok iskolájánál. — Hiszen a gyakorlati pályára készítő intézetek közül a gazdasági és ipariskolák is kettős fokúak, mért ne követhetnek e példát a keresk. szakiskolák is. Ha a szervezet kérdése így megoldódik, akkor könnyű lesz az eddig is már annyi vesződségbe került tantervet meg- állapítani, a mely ez idő szerint és a készülő javaslat szerint valami csodás mixtu m compositum, a mely nem elég gyakorlati, hogy a tanulót a kereskedelmi levelezés, könyvitel és egyéb szakismeret elsajátításához eljuttassa, de nem is elég humanisztikus, hogy a tanulónak megadja azt az általános művel- tséget, melyet az érettségi bizonyítvány felté- telének szoktunk tartani.

Ismételjük: kétféle keresk. iskola, két- féle tanterv. Csak e kettős uton szabadulhatni ki az egymással versengő különböző keresk. iskolák labirintusából, csakis így szűnhetik meg a keresk. iskolák által okozott társadal- mi baj és tanügyi kár.

— Ugron Gábor beszámolója. Ugron Gábor vasárnap beszámolót tartott Szatmáron. Jellemző, hogy főkörtesei mind távol maradtak. Szólt az egyházpolitikáról, a közigazgatás államosításáról és a valutáról. Beszéd után bankett következett.

— A hajdu szoboszlói választókerület or- szágyűlési képviselője, Polónyi Géza, aug. 25-én, mint hírlík, Szoboszlóra utazik, hogy a minden évben szokásos „Lajos-napi észrevételeit“ (olyan beszámoló-féle) azuttal is. tudomására hozza választóinak. Tekintettel azonban ama rossz időjárásra, mely az ő politikai fölfogását és sajátlagos elveit összetörte, a közvélemény nem valami erősen dolgozik mellette s megtör- ténhetik, hogy erősen megrongált népszerűség- gel fog visszatérni még Szoboszlóról is, ahol pedig egy időben Polónyi Gézáért tüzbe mentek volna a jámbor választó-polgárok. Táplál a remény bennünket, — írják a P. H. nak — hogy a mandátumát Polónyi ur ezuttal már csakugyan rendelkezésére fogja bocsátani vá- lasztóinak!

— Belföldi hírek. (G r o f F e s t e t i c s) földművelési miniszternél Pusztai-Péteri lakossága panaszt tett a Pallavicini-féle uradalom részéről szenvedett nyomás ellen. A miniszter könnyezve ígerte meg a hallatlan viszonyok orvoslását. — (Vasary hercegprimás) hosszabb

látogatáson volt Hieronymi belügyminiszternél, hosszabb vizontlátogatást tett. — (Reissig E d e) volt keresk. ügyi államtitkár nevezetett ki belügyi államtitkárrá. — (Dr. Goldzich er Ignác) a budapesti Tud. egyetem nyilvános rendes tanárává nevezetett ki; ez az első zsidó vallásu ny. r. tanár az egyetemen. — (S z i l á g y i D e z s ő) igazságügyminiszter nem tart beszámolót Pozsonyban. — (A z o s z t r á k i g a z s á g ü g y m i n i s z t e r) rendeletet intézett az osztrák bíróságokhoz, mely utasítja őket, hogy a magyar hatóságokkal ezentul is német nyelven levelezzenek, de azokat magyar nyelvre lefordítva mellékeljék. — (A T u r ó c - S z e n t - M á r t o n b a n, összegyűlt ágostai evangélikus közgyűlésen a pánszláv izgatók oly botránnyos jeleneteket inszenáltak, hogy Baltik Frigyes szuperintendens kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. — (M á r m a r o s m e g y e) új főispánja, Roszner Ervin br. hivatalos körutrá indult s mint a táj irat jelenti, lelkes fogadtatásban részesült azokban a községekben is, melyekben kizárólag románok laknak.

Tanszerkiállítás.

A kiállítás.

Aug. 21.

A tanszerkiállítást az ünnepek alatt napról napra nagyobb közönség látogatta. A folyosók és termek óráról órára tömve voltak hullámozó sokasággal. Ez érdeklődésben is a kiállítás sikere nyilatkozik meg s e tömeges látogatással, a debreceni közönség művelt érzékéről ad bizonyogót.

Az eddigi látogatás arányait következő számadatok tüntetik fel:

Szombaton elkelt 204 személyjegy, 44 tanulójegy, 117 állandó (1 frt 50 kros), 18 állandó tanuló jegy; vasárnap eladtak 433 személyjegyet, 150 tanulójegyet, 29 állandó és 3 állandó tanuló jegyet. E két napi jegy eladásból mintegy 600 frt jött be. Tegnap pedig körülbelül 900 személy és tanulójegy és csaknem 50 drb állandójegy kelt el. A háromnapi látogatás eredménye tehát közel 2000 látogató, olyan eredmény, milyenre gondolni sem mert a rendezőség.

A kiállítás sikerét jelenti az is, hogy a kiállítási tárgyakra bőven akad vevő, hiszen csaknem minden tárgy eladó. Kiváncos is, hogy főként a tanszerekből minél többet vásároljanak iskolák és iskolafentartók.

Különösen kapósak a csávai, znióváraljai ungvári, homonnai, szelaknai stb. ipartanműhelyek csinos készítményei: agyag szobrocskák, fafaragványok, gyermekjátékok.

A pompás kalotaszegi varottasok is keresettek. A Endl Adolf, Rosonovszky, Kunszt Károly, Kivády József madár-gyűjteményeiből is részleges csoportokat vásároltak meg iskolák és egyesek.

A budapesti állami tanítóképző intézet mellett fennálló gipszöntő műhely szobrai és mintáiból is sok elkelt, sokat megrendeltek.

Szintén nagyobb megrendeléseket kaptak Lampl, Révay, Kókay könyvkereskedők, az I. indigó papirgyár és a Neidlinger cég meg az I. magyar varrógépgyár.

Legkapósabbak pedig — és ez igazi örvendetes jelenség — az óvodai felszerelések.

A közoktatásügyi miniszter kiküldöttje Klamarik János min. tanácsos vasárnap tüzetesen megszemlélte a kiállítást. — Kiséréte előtt a legteljesebb elismeréssel nyilatkozott a kiállítás gazdaságáról, változatosságáról, rendezéséről és értékéről. — Meglepte az az örvendetes körülmény, hogy tanítók olyan sok és olyan becses szemléltető és foglalkoztató iskolaszert állítottak ki, mint saját készítményeiket.

Klamarik vasárnap este utazott vissza Budapestre.

A legközelebbi három nap eseményeiről tudósítóink következőkben számolnak be:

NAPIREND.

(Folytatás)

Aug. 22. d. e. 8 ó. Alsó-Szabolcs-Hajduvidéki ref. tanító egyesület közgyűlése a megyeház nagytermében.

D. e. 9 ó. A Gönczy-egyesület h-böszörményi és h-szoboszlói körének gyűlése ugyanott.

D. e. 10 ó. A Gönczy-egyesület közgyűlése ugyanott.

D. e. 11 ó. A hajdumegyei tankerület 5 veterán tanítójának jubilálása ugyanott.

Aug. 22. és 23. d. e. 11 ó. Az ev. ref. főiskola természettani előadó termében (II-ik emelet az udvar felől) vetítő lámpa alkalmazásával, a hazai földrajz szemléltetésére készült és a székes főváros tulajdonát képező képek gyűjteményét bemutatja Eckert Antal főv. tanár.

Aug. 22. d. u. 4 ó. Adorján Domokos tordai tanító számoló gépjének és padjának bemutatása a ker. akadémia vegytani termében.

d. u. 5 ó. dr. Sichermann Adolf felolvasása: „A teszterdülések gyógyítása“ a keresk. akad. természettani termében.

Ezt követi ugyanott: dr. Kellner Elek értekezése, a gyakorta előforduló gyermekbetegségek kóros tanáról.

Aug. 23. Kirándulás a hajduvárosokba.

Aug. 24. Dél előtt 8 órakor a tiszántuli ref. tanáregyesület állandó bizottságának gyűlése a ref. főiskola kis tanács-termében.

Dél előtt 9 órakor a tiszántuli ref. tanáregyesület közgyűlése a ref. főiskolai díszteremben.

D. u. dr. Szalay K. Béla felolvasása: A csecsemők táplálásáról; ezt követi a dr. Tüdős Kálmán felolvasása: „A közegészségtan tanítása a tanítóképzésben“ cím alatt.

Aug. 26. Dél előtt 8 órakor Vántsa György ipartanítói egyetemes szemléltető szekrényének bemutató ismertetése a keresk. akadémia dísztermében.

D. u. dr. Imre József felolvasása: Az iskolázás hatása a szemre; ezt követi Böngérfi János (Budapest) előadása: Az állvaolvasásról.

Országos tanszerkiállítási Tájékoztató.

(Lásd szombati számunkat.)

* Az iparosok és a tanszerkiállítás.

Sok tekintetben előnyös az, hogy az országos tanszerkiállítás nem a fővárosban, de Debrecenben tartatott meg. A fő- és szék-városban egy a vidéki városok által el nem érhető kulturát szemlélné a vidék, míg Debrecenben azt látja meg, hogy törekedhetik, fejlődhetik úgy anyagi, mint szellemi téren, hogy érhet el — még pedig pusztán a maga erejére utalva — igazi nagyvárosias fokot egy magyar vidéki város, amelyet néhány évtized előtt még alföldi nagyfalunak tituláltak. Maga Debrecen és vidékének iparos osztálya azonban különösen nagy hasznot húzhat a kiállítás lényéből, sőt új korszakot inaugurálhat a maga részére, ha figyelembe veszi dr. Klamarik János min. tanácsos, vallás és közoktatásügyi miniszter képviselőjének praktikus ujjmutatását, a ki Debrecenből egy tanszeripar megalakítását várja s ezen irányban igyekszik a debreceni iparos-osztály ambícióját és gyakorlati érzékét felkeltetni. Lesz alkalmunk a tanszerkiállításnak több oldalról való megvitatására, de mindenesetre elsőrendű fontosságú körülmény az, a melyre a kiállítást megnyitó miniszteri tanácsos ur utalt. (g. l.)

* A sajtó és a tanszerkiállítás. A debreceni országos tanszerkiállításról rokonszenvesen emlékezett meg múlt heti vezércikkében a „Magyar Hírlap“ is. A „Budapesti Hírlap“ szombaton a következőket írja: „Debrecen ma a magyar vidéki városok történetében ritka ünnepet ült: országos iskolaszert kiállítást nyitott meg és ami ennél többet mond, az egész ország érdeklődését tudta erre az ünnepre irányozni. E pillanatban, miután sebtiben átmentünk számtalan termen és tele vagyunk tömördek dolognak a képével, lehetetlen részleges méltánylatot írni e kiállításról. De az a benyomásunk csakhamar megformálódott, hogy nagy buzgalommal, óriási szorgalommal csinálták meg a kiállítást, rendkívül sok új érdekes és hasznos dolgot gyűjtöttek össze és szép színben mutatták be az országnak Debrecen városát, mely tele van a magyar kultúra szép emlékeivel, melynek iskolái kitesznek magukért a jelenben is s melynek közönsége a magyar kultúra termékeny szellemét ápolja magában. Debrecenben az ember jól érzi magát. Magyar itt minden, a külsőségek mellett a lélek legbelseje is. A kiállítás megnyitásának körülményei is jó hangulatot keltettek.“ — A „Hazánk“ egy cikkében azt fájlatja, hogy a debreceni gazdasági tanintézet és földmives iskola nem vett részt a tanszerkiállításban s hogy általában a mezőgazdasági tanúgy a kiállításon és tanúgyi congressusokon képviselve nem lehetett.

* Ösmerkedő estélyek. Szombat estére a nagyerdei „Vigadó“-ban volt kitűzve a tanszerkiállítás vendégeinek együttes ösmerkedő estélye mely azonban — a vendégek elmaradása folytán — nem tartatott meg. Ugyancsak a vendégek együttes találkozásának színhelyeül volt kitűzve a „Korona“ vendéglő. Az eső beálltával azonban ugy a tanszerkiállítás vendégei, mint az ott működő „Orpheum“ egy terembe szorultak s e miatt nagy kedvelenség támadt. A magyar tanúgy férfainak komoly meetingje, a maga toasztjaival ugyanis nem érezhette magát jól az „Orpheum“ német számokkal tarkított légkörében, a bankettezők — kétszáznál is többen — rövid szóváltás után fölkerekedtek s az „Angol Királynő“-höz címzett vendéglőbe vonultak, ahol a rögtönzött bankettet meg is tartották. Az udvar-helyiségben terítették számukra, ahol a Rácz Károly zenekara működött. A kitűnően sikerült lakomán felköszöntőket többen mondtak, így Csúrk a István köszöntötte fel a debreceni tanítótestület nevében a vendég kartársakat, Király Károly n.-szőlősi tanító a debreceni tanító testületet, Vada József békési tanító a kiállítás rendezőségét, Kis Sándor, komáromi tanító az országban élő 2500 tanítóra üritette poharát, Schöner József budapesti tanító a magyar tanítókart élte s s utána meg számosan szólaltak föl. Jelen voltak ezen ösmerkedő estélyen Eötvös K. Lajos, kir. tanszerkiállítási, József István, képezdei igazgató, Kovács Lajos tanár és még többen kik a képezdei tanároknak ugyanekkor a nagyerdei „Vigadó“-ban tartott összejöveteléről jöttek at.

* Debreceni találmány. Dr. Klamarik János min. osztálytanácsos különös figyelemben részesítette Thót Lászlónak lapunkban is említett s már eddig is széles körben érdeklődést keltett számológépét. A gépet maga a feltaláló mutatta be az osztálytanácsosnak, ki azt beható megfigyelés tárgyává tette s azon kitűnő figyelemben részesítette, hogy fölkérte Beké Manót, az országos közoktatási tanács bírálóját, hogy a gépet, mint figyelemre méltó találmányt körülményesen bírálja meg. A gépet, melynek első megrendelői a n.-várad-olaszi r. kath. főiskola és a „Biharmegyei tanszermúzeum“, holnap d. u. 4 órakor fogja a program értelmében bemutatni a feltaláló a kereskedelmi akadémia vegytani termében. A bemutatóra ez uton is föl hívjuk a szakférfiak és az érdeklődő közönség figyelmét.

* Új tanszerek. A közoktatásügyi kormány képviselőjének Klamarik János min. tanácsosnak is feltűnt és e felett nagy örömet fejezte ki, hogy több tanító használható, igaz célszerű, praktikus saját tanálmányu szemléltető tanszert állított ki. Több van ezek közt olyan, melyek szélesebb körben keltik fel a

pedagógusok figyelmét és előre láthatólag nagy elterjedésre jutnak, elősegítvén a tanítás sikerét. Lapunk más helyén emlékezünk meg Tóth László debreceni róm. kath. tanító számológépjéről. Alkalmunk van e helyen egy másik nem kevésbé ügyes szerkezetű és ép oly sikerrel használható számoló gépre is felhívni a tanítók és iskolák figyelmét. Ez a Vincze József földesi tanító által feltalált számológép, melyet K. Tóth Sámuel debreceni esztorgályos készített. Ezen egyszerű számológépen, mely az eddig legjobbnak elismert orosz és nérnbergi számológép előnyeit egyesíti, a legtermészetesebb közvetlenséggel szemléltethető: az összeadás, kivonás, határta- lan számkörben is, a kétszerkettő, szorzás, osztás, a számok névi és helyi értéke, a tizedes rendszer és a számok leírása. — Vasárnap két debreceni tanító, Csúrka István ev. ref. és Kursinszky László r. kath. tanító mutat- ták be szép számú hallgatóság előtt saját ta- lálmányu és önkészítette szemléltető eszközöket a földrajz tanításához. A sík- és hegyvidék min- den fogalma fel van ezeken az ügyes eszközök- ön tüntetve; a Kursinszky Lászlóval valósgos viz szemlélteti a gyerekekkel a patakokat, folya- mokat, öblöket és tengert. Különben mindkét eszköz igen könnyen érthető és nagy tetszéssel fogadtatt.

* **Tisztelgés a polgármesternél.** Az Eötvös-alap orsz. bizottságának ülése alatt a magyarországi tanítók országos bizottsága tisztelgett Simonffy Imre kir. tan. és polgár- mesternél s néki a nagygyűlés iránt tanusított előzékenységeért s a gyűlés színhelyétől szol- gáló városközi nagy tanácsterem átengedéseért köszönetet mondott. A tisztelgők nevében La- kics elnök szólott, kinek a polgármester ur hasonló szívéllyességgel válaszolt.

* **Az Eötvös-alap orsz. egyesületnek ki- osztó bizottsága, az orsz. tan. bizottság nagy gyűlésének megszakitásával Pétterffy Sán- dor elnöke alatt évi gyűlését tartotta meg,** melyben 2400 forint kiosztása felett rendelke- zett. Beérkezett 56 folyamodvány ösztöndíjért és 42 segélyért. Az előkészítő bizottság javas- lata elfogadtatt. A miniszter újabb 500 frtot, Bischitz Dávidné pedig a Hirsch-alapból 200 frtot ad át az alapnak újra kiosztás végett. — Az ülés végén Pétterffy elnök kiemelt egyes fővárosi vendéglősök áldozatkészségét, kik olyan egyetemi hallgatónak, a kik tanító fia, ingyen élelmezést nyújtanak. Az ülés Pétterffy elnök életteljesével ér véget.

* **Könyv a tanszerkiállításból.** A debreceni orvosok egy felolvasást rendeznek a tan- szerkiállítással kapcsolatban, melynek tárgya az iskolai egészségügy véghetetlenül fontos kérdése. A felolvasások közül kettő már megtartott a kereskedelmi akadémia II. emeleti egyik termében s folytatnának ugyan- ott ma, továbbá 22-én 24-én és 26-án, mindég d. u. 5 órakor. Ezen rendkívül érdekes és érté- kes felolvasások külön könyveskében már meg- jelentek, s kaphatók a kiállítás irodájában a pénztárainál. Ár 20 kr. Nagyon melegen ajánljuk e füzetet a nagyközönség, a szülők, a tanárok, tanítók, az iskolaügy minden barátjának figyel- mébe.

* **A „Nemzeti Ujság” alkalmi számát s étosz- tották az orsz. tanító gyűlés bizottsági gyűlésének tag- jai között.**

* **Meghívó.** A „Hajdumegyei Gönczy-egy- let” e hó 22-én d. e. 8 órakor választmányi, 9 órakor rendes közgyűlést, 11 órakor pedig a nyugalmazott tanítók tiszteletére diszgyűlést tart. E gyűlésekre a G. E. tagjai azon felké- réssel hívatnak meg, hogy ugy e gyűléseken, mint az utánok következő diszében minél na- gyobb számmal sziveskedjenek megjelenni, a z elnök s é g.

Gyűlések, értekezletek.

I.

A kereskedelmi iskolai tanárok kongressusa

Két napig tanácskozott a kereskedelmi ta- nárok orsz. kongressusa a kitért napirend fe- lett, melybe a kereskedelmi tanárok orsz. egye- sületének megalakítása, a kereskedelmi iskolák szervezete és a tanárok képzése volt főlvéve.

A kongressus a városháza nagy termében folyt le. Az ülésekről tudósítunk a következ- ket írja:

Első nap.

Aug. 19.

Ma d. e. 1/2 10 órakor nyitott meg a kon- gressus a városháza nagy termében. Negyvenkét tanár jelent meg az ország különböző kereske- delmi iskolái részéről. Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester szívélyesen üdvözölte őket a város nevében, mire Verédy Károly szí- kes fővárosi tanfelügyelő, mint elnök megnyi- totta a kongresszust következő beszéddel:

„Igen tisztelt Uraim!

A midőn a kereskedelmi szakiskoláknak ezuttal másodizben egybehívott congressusának elnöki székét elfoglalom, legelőször is köszönet- tet kell mondanom azon megtiszteltetésért, melyben az Önök bizalma folytán, tisztelt Uraim részeselek. A tárgyalások sorrendje s az első kongresszus által kifejtett üdvös tevékenység, mely a kereskedelmi szakoktatás fölkarolásával állandó jelleget öltött, tanubizonyoságot tesz arról, hogy a kongresszus tagjai egyetemesen és egyenként a szakkérdések iránt a legmele- gebb érdeklődéssel viselkednek. Ennek az érdeklődésnek létezése ébrentartása és irányítása egymagában igazolja a lefolyt kongressus élet- revalóságát. Ezuttal pedig a függő kérdések legfontosabbjai kerülnek sorra, míg a keresk. szakiskolák tanárai köréből alakítandó egyesület mint állandó alkotás, méltó befejezése lesz e szép kezdeményezésnek. Elismerés azoknak, kik az alapvető munkában kitartással közrehatottak, üdvözlét mindazoknak, akik a kezdeményezők- kel vállalva a kongresszus főbb eszméit a jövőben megtestesíteni hivatva lesznek.

A kereskedelmi szakiskolák modern intéz- mény. Tradícióval alig rendelkezünk. De van- nak lelkes tanáraink és kereskedők, a kik a kereskedelmi iskolák tökéletesítésén egyrészt a tudományok, másrészt a kereskedelmi élet szempontjából odaadón fáradoznak. Mint minden új intézménynél, ugy a kereskedelmi isko- láknál is az intéző körök az eszközök kiváloga- tásánál és alkalmazásánál, melyekkel célt érni kívánnak, egy véleményen nem lehetnek s épen ez a véleménykülönbség fogja lehetővé tenni azt, hogy az eszmék minél előbb tisztáztassa- nak s oly közvélemény fejlődjen ki, mely köz- oktatásunk egyik legfontosabb ágának, a keres- kedelmi közoktatásnak helyes irányítását huza- mosabb időre biztosítani fogja. Szellemi mérkö- zések idejét éljük. A kik ebben a mérközé- ben részt veszünk s eszméink győzelméért lelkesed- dünk, örömmel tapasztalhatjuk, hogy a magyar kereskedelmi szakoktatás alapelvei már is ak- ként vannak csoportosítva, hogy azokból mara- danadó jellegük kialakítható. Azonban ennél a kérdésnél, tisztelt kongresszus, meg kell jegyez- nem azt, hogy a mindent nivelláló tantervi egyenlőségnek nem vagyok barátja. Az a sablon- szerűség, a mely az egyforma tantervek nyomán keletkezik, megtestesítve Franciaországban lát- ható, míg a német bürokratizmus a szabad- versenynek barátja főleg a tanügy terén. Csakis az állam szempontjából tüzi ki az egyes isko- láknak főcélját, míg az eléréshez szükséges esz- közök megválogatását és alkalmazásokat módját a szakkörökre bizza.

A t. Congressus egyik főkérdése épen az, hogy a tantervvel szemben állást foglaljon. Azon tisztelet, amelylyel a keresk. oktatás nagyérd- emű munkásai iránt viselkedem, feljogosít azon kérelmem kijelentésére, hogy a szabad ver- senynek a szabad mérközésnek korlátozására sem itt sem másutt ne adják meg a lehetőséget. Ha van hely a tantervek jogosultságának, ugy ez keresk. szakiskoláink conditio sine qua non-ja. Szabad ország vagyunk. Biztosítsuk a tansza- badság helyét szakiskoláinknál is. E kérelem ismételt hangsúlyozására főleg az a tapasztala- tom indít ez uttal is, melyet különböző szakta- nácskozások alapján szereztem. Egyes kiváló szakférflak, ugyanis mindenkor kiemelték annak szükséges voltát, hogy a keresk. szakiskolák tantervei mindenben egyezzenek. Pedig Zombor és Pozsony, Fiume meg Székesfehérvár, Buda- pest meg Nagy Róce kereskedelmi és kultur viszonyai valóban különbözőek. És ha igaz ez

hogy a magyar keresk. iskola általában magyar kereskedőt van hivatva nevelni, mégsem tekin- tünk el attól, hogy a helyi viszonyok dön- tenek a termelésnél és az értékesítésnél. Nyújtsa e kongressus működése keresk. szakoktatásunk reformjához azt az adalékot, melyet már rég keresünk s melylyel megszüntethetjük egy részt az ingatagságot, másrészt biztosíthatjuk a za- vartalan fejlődést. A helyes tanítás terve, a taná- rok célszerű kiképzése és tömörítése, a keresk. iskoláknak a tanügyi szervezetben való jó elhe- lyezése az az anyag, melyek tökéletes egybe- állítása sok elmének nyújthat foglalkozást, sok vitát provokálhat, de sok eredményre is vezet- het. Tanácskozásaink során a türelem szelleme és a meggyőződés ereje domináljon.

Abban a reményben, hogy ezen óhajításom teljesül, van szerencsém a keresk. szakiskolák második kongressusát megnyitni azzal a kérés- sel, hogy elnöki teendőimben kegyesen támo- gatni sziveskedjenek.

A kormány képviselőjében Klamarik János miniszter tanácsos jelent meg, aki sikert kívánt a kongressus tanácskozásaira s figyel- mébe ajánlja a tanárok érd. keinek megvitatását. Kijelenti, hogy az új kultuszminiszter nemcsak szívesen vette e kongressus összehívását, de elvárja a közoktatás munkásaitól véleményük nyilvánítását. A k-resk. miniszter megbízottja Sztéry József akadályozva lévén a megjelené- ben, táviratban üdvözli a kongressust, hasonlóképpen üdvözlötüket küldték Darányi Iguác, Bogyó Samu és Névy László.

Ezután dr. Mihály József budapesti keresk. iskolai tanár, mint előadó értekezett a kereskedelmi iskolai tanárok egyesületének szükségességéről.

A beavatottak kérdehetik van-e általában keresk. iskola, keresk. iskolai tanár és szakok- tatás? A közoktatás egyéb ágai is el vannak hanyagolva, de egységre annyi, mint a keresk. szakoktatás. Az egyesületnek feladata e szak- oktatás szabályozását irányítani, de e nélkül is szükség van rá, a tanári munkásság előmozdi- tásához. Hivatkozik Eötvös Loránd miniszter biztatására. Indítványozza: alakuljanak azonnal egyesületté, tárgyalják az alapszabályt és vá- laszszák meg a tisztviselőket, kik az alapszabály jóváhagyása után kezdik meg működésüket.

A kongressus ez indítványt elfogadta. Majd az alapszabály tervezetet tárgyalták le s azután megválasztották a tisztikart következő eredménnyel:

Elnök: Névy László (Budapest) alel- nökök: dr. Mihály József (Budapest) Kis Sándor (Kolozsvár), főtitkár: Trautmann Henrik (Budapest) titkár: Eckert Antal (Budapest); tanszerkesztő: dr. Schack Béla (Budapest) pénztáros: Aranyossy Miksa (Budapest); választmányi tagok Budapestről: Bogyó Samu, Fillingner Károly, Péter János, Roller Máttyás, dr. Bokor József, Lengyel Sándor, Zachar Gyula, Roser János, dr. Lengyel Alajos, Schuch József, dr. Jucker Gyula, Schlaeta Alajos; vidékiek: Abrai Lajos (Arad) Havas Miksa (Pozsony) Matavovszky A. (Sopron) Orbán Ferenc (Brassó) Donáth F. (Fiume) dr. Bruck Ferenc (Ujvidék) Perjessy László (N. Róce) Hegedüs István (Szeged) dr. Bayer Ferenc (Debrecen) dr. Szántó Sámuel (Debrecen) Faludy Miksa (Székesfehérvár) Gálfi Ignác (Miskolc) Hangan O. (Kolozsvár) Kondor Béla (Pécs) Bun Samu N. Kanizsa) Kaposy István, Szombathely) Belóczy Samu Késmárk) Zsulyevicz (Zombor).

A megválasztott tisztikar nevében Kis Sándor alelnök köszönte meg a bizalmat.

Végül küldöttséget bíztak meg, hogy gr. Dégenfeld József főispánnak, Simonffy Imre pol- gármesternek és a vezérlő bizottságnak tolmá- csolja a kongressus köszönetét.

Második nap.

Aug. 20.

A kongressus tanácskozásait ma a város- háza kistermében folytatta. Első tárgyal dr. Szántó Sámuel debreceni tanár nagy fontos- ságu értekezése volt felvéve: a keresk. is- kolák szervezéséről. Az ügy országos jelentőségéhez méltóan nagy gondal és alapos- sággal kidolgozott értekezés elveit és eszméit a

Dr. Bayer Ferenc igazgató Eötvös Károly Lajos tanfelügyelőre, Verédi Károly budapesti tanfelügyelő pedig csodálatát fejezvé ki a merészség felett, hogy Debrecenben tanszerkiállítás rendezésére vállalkoztak, mikor még Calderoni is külföldről hozatja tanszereit — a kiállítás rendezőségére emelte poharát.

Eötvös K. Lajos szellemes felköszöntőjében, a szolid, hazafias és áldozatkész kalmár-szellem képviselőjét, Zádor Lajost élteti, azt az óhaját fejezvé ki, hogy a kereskedelmi akadémiának freskó-kép sorozatát minél előbb egészítse ki egy olyan alegorikus festmény, melyen a kereskedelem a tudományt szolgálja.

Mayer Emil (az István malom igazgatója) a távollévő gr. Csáky Albint, mint egy új korszaknak az alkotóját köszöntötte fel.

Dr. Bayer Ferenc Eötvös Loránd közoktatásiügyi minisztert, Bruck Ferenc (Ujvidék) Debrecen polgármesterét és a debreceni kereskedő osztályt élteti.

Élénk derűséget keltett, mikor szónok Debrecen szeméremével szembe állította Ujvidék nemzeti-ségi jellegét, és Kósa Barna közbe szólott:

— Mégis függetlenségi képviselőjük van!

— De a rácsok választották! vágott vissza Bruck.

Ábrahám László a vendégekre, Szabó Kálmán pedig arra emelte poharát, hogy a kereskedelmi iskolák tanárai erős, hazafias érzésű kereskedő osztályt neveljenek.

Kiss Sándor (Kolozsvár) a sajtót élteti Vacsora alatt a Magyar testvérek pompás zenéje fokozta a kitűnő hangulatot. — Wendling tanár elragadtatással hallgatta a kedvelt cigányok játékát Magyar klasszikus nóták előadása után felállott a szász királyi zene-akadémia föllekesült tanára, odasiertett Magyarokhoz s elismerése jeleül kezét szorított velük.

Sz. Dávid István vendéglős konyhája általános dicsőretet aratott.

II.

Tanítók bankettje.

A debreceni ev. ref. tanítótestület, azzal a hagyományos vendégszeretettel, mely őket mint magyar embert, mint magyar tanítókat és int debreceni magyar embereket háromszorosán is megilleti: sike ült lakomára hívták össze ide sereglett kártársait a „Bika” vendéglőbe.

Igezi magyaros multság volt ez, a melynek bősége és kedélyes hangulata még azok szemében is megcáfolta a tanítókra vonatkozó hírlapi karrikaturákat, kik ezekben — hittek volna. E bizony nem Kájla son folyt le! A magvas felköszöntők még éppen fűszerezték a bankett menüjét.

Tudósításunk itt következik:

A debreceni ev. ref. tanítók az országos ref. tanítóegyesület tiszteletére az „Arany Bika” földszinti éttermében társas ebédet adtak.

Az országos tanítóegyesület gyűlése után, közel 2 óraker kezdődött meg a társas ebéd, amelyen megjelentek Kiss Áron ev. ref. püspök, Simonffy Imre kir. tanácsos és polgármester, Némethy Lajos lelkész, a ref. iskolaszék elnöke, Kiss Albert, ref. lelkész és országgyűlési képviselő, Dicsöffy József lelkész, Joó István, tanítóképezdei igazgató és 70—80 tanító.

A menü következő volt:

Csiga és paradicsom-leves, fogas á la tartar, bélszín és szárnyas sült, turós és almás rétes, giardinetto, borok és mocca.

A felköszöntők sorát Ladá Sándor tanító, debreceni tanítótestületi elnök kezdte meg, poharát a vendég országos tanítóegyletre írtván. Utána Uray Lajos, derecskei ev. ref. tanító Kiss Áron püspök egészségére ivott, Kiss Áron püspök a protestáns tanítóságért emelte poharát. Kiss Sándor komádi tanító a debreceni ref. egyház vezérferfiat és a debreceni tanítótestületet köszönti föl. Solyom Antal h.-bőszörményi tanító, Simonffy Imre egészségére írt poharát. — Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester a tanítókért írt poharát. Tösztoztak még: Horváth István nyiregyházi tanító, Kiss Albertre,

Kiss Albert országos képviselő a különböző tanítótestületek képviselőire, Dicsöffy József lelkész a megalakult „ev. ref. tanítók országos egyesületé”-ért, Simon Károly hadházi tanító a debreceni lelkészi karra, Lévai Imre hajdu-bőszörményi tanító Joó Istvánra. Joó István képezdei igazgató a tanítókra, volt tanítványaira, Dobó Sándor h.-bőszörményi tanító Sinka Lajosra, Zong János debreceni tanító Némethy Lajosra, Némethy Lajos iskolaszéki elnök az egyház és az iskola közti jó viszony fennmaradását óhajította felköszöntőjében.

Még számos felköszöntő elhangzása után a kedélyes társas ebéd 1/4 óraker oszlott szét.

Vegyes hírek.

* Szerencsétlenségek. Két szomszéd városból érkeztek az utolsó napokban balhírek: Nagyváradról és Szatmárról. — Nagy tűz volt ugyanis mult szombaton Nagyváradon, mely az uri-utcában ütött ki. Hét ház teljesen leégett s kiesi híjja, hogy a „Nagyvárad” című lap n. omdaszemélyzete oda nem égett. — Szatmáron az egy héttel ezelőtt történt nagy szerencsétlenség még mindig nagy izgalomban tartja a közönséget. A mentéshez, a meenyire a rémület, félelem és tájékozatlan fejetlenség engedte, azonnal hozzáfogtak s a katasztrófa után ötödik napon, még mindig meutenek s eddig tíz szerencsétlent huzta ki a romok alul. A napszámok közül még öt hiányzik, s mivel a mentés munkálata még tart, valószínű, hogy a romok alatt aluszszák álmukat.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 óraker, csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. — Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az igtató, kiadó-hivatal és az irattár a feleknek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óráig; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óráig.

A debreceni állami időjelző állomás jelentése. 1894. augusztus hó 21-én reggeli 7 óraker. Hőmérséklet 12.8 C. fok. Légnyomás 759.5 millim. Szélirány északi. Csapadék tegnap reggeli 7 órakeről ma reggeli 7 óráig 0.7 millim. Ugyanezen idő alatt legmagasabb hőmérséklet 17 fok. Legalacsonyabb hőm. 10 fok.

A m. kir. meteorológiai intézet időjelzése a debreceni távirtda-hivatalnál augusztus 21-én: enyhe, hősülyedés.

Zeneestély az „Angol királynő” szállodában minden kedden, pénteken és vasárnap.

A tűzoltó zenekar minden szombaton, vasárnap és ünnepnapon este a „Budapest” söresamokban játszik.

Augusztus 24-én és 25-én tiszántuli ev. ref. középisk. tanáregyesület közgyűlése.

Aug. 25-én és e 8 óraker műkedvelő előadás a „Margit”-földszínműben.

Szeptember 9-én este 1/2 óraker, műkedvelő előadás a „Margit”-földszínműben.

Október 1—9. Debreceni Dienes napi országos vásárok következő rendben: 1—3-án bőr, gyapju, méz, toll, iparcikkek, gabon nemtek és mindenféle termény vásár, 4—5-én juhvásár, 6—7-én sertés vásár, 7—8-án lóvásár, 8—9-én b. romvásár. Nyers termények és iparcikkek a vásár egész tartam alatt árusíthatók.

— Csáky Albin és Berzevicy Albert Debrecenben. Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester örvendetes hírt jelentett be vasárnap az árvaházi és szeretetházi igazgatók értekezletén. Csáky Albin gróf kiállítási védnöktől levelet kapott, melyben tudatja, hogy a kiállítást megfogja látogatni. — Ide jövetelének napját nem nevezte meg. Csáky Albin grótot, a ki diszpolgára is Debrecennek, ünnepélyesen készülnek fogadni. Berzevicy Albert volt államtitkár szintén bejelentette, hogy meglátogatja a kiállítást.

— Két ünnep-nap — vasárnap, s a szintén munka-szünetes Szent István napja, az egyet-

len nemzeti ünnep — esett szombati és mai számunk közé, a minő pihenő csak husvétkor vagy karácsonykor jut a hírlapíróknak. Nekünk azonban nem volt munka-szünetünk, mert a Debrecennek most oly élénk színt kölcsönző tanszerkiállítás mozgalmi, melyekről az illető rovatokból bő tudomást merithetnek olvasóink, ugyan igénybe vették a rendelkezésünkre álló összes tényezőket. Megemlítjük, hogy vasárnap több ízben zuhogott a kisebb-nagyobb eső és zápor, kárakra a kirándulásoknak, de annál nagyobb hasznára a gazdálkodó közönségnek. A városban a lobogók vigan lengenek: ünnep nekünk a kultúra bajnokainak látogatása!

— Személyi hírek. Dr. Klamarik János, miniszteri tanácsos, aki a tanszerkiállításra a kultuszminisztert képviselte, vasárnap este utazott vissza Debrecenből a székes fővárosba. — Végh Gyula r.-alkapitány tegnap érkezett haza Szatmárról, hol szabadságát töltötte és ismét átvette hivatalának vezetését.

— Sinka Sándor, a debreceni ref. főgimnázium tanára tegnap este indult el a vallás- és közoktatásügyi miniszter által közép iskolai tanárok részére rendezett olaszországi tanulmány-utra, melyről lapunknak lesz szíves leveleket küldeni, Rómából. Pompejiből és a klasszikus kor más híres helyeiről.

— Üdvözlő felirat. Báró Eötvös Lóránd m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterre történt kineveztetése alkalmából a debreceni autonóm orthodox izraelita hitközség annak idején ő hozzá üdvözlő feliratot intézvé, a miniszter ezért f. hó 17-én kelt leiratában az ort. izr. hitközségnek köszönetét nyilvánította.

— Kossuth szobra. Kossuth Lajos Debrecenben állítandó szobrának javára ma beérkeztek a bizottság pénztárosához a Jámor István és a Bácsi András gyűjtőivei, — az 2 kor., emez pedig 13 kor. 40 fillérnyi összeggel.

— Felolvasások a tanszerkiállításra. A tanszerkiállítás ideje alatt tartandó felolvasás-cykusból a két elsőt szombaton délután 5 óraker tartották meg a kereskedelmi akadémiában egyik termében dr. Kenézy Gyula és dr. Legányi Gyula, dr. Kenézy Gyula a Test gondozásáról tartott érdekes felolvasást, melyet lapunk mult szombati számában egész terjedelmében közöltünk, utána pedig dr. Legányi Gyula „Általános iskolai egészségügy” című értekezését olvasta fel dr. Csikos Sándor, mivel az értekezés írója hirtelen támadt sürgős dolga miatt nem tarthatta meg a felolvasást személyesen. A szép nyelvezettel írott, nagy szakértelemről tanuszkodó értekezéseket nagy számu, nagyobb részt tanárokból álló közönség hallgatta végig s a befejezés után mindegyiket zajosan megtapsolta s megéljenzte.

— Debreceni egyetem, Városunk egyetemének alapja javára tegnap Papp Sándor, veszprémmegyei ev. ref. esperes, 64 kor. 10 fillért küldött a püspöki hivatalhoz, mint egyházmegyéjében eszközölt gyűjtés eredményét.

— Eljegyzések. Nagy Gyula, a debreceni ev. ref. főiskola volt kitűnő növendéke, utóbb főiskolai szenior, most pedig az ev. ref. felsőbb leányiskolában a vallás tanára, tegnapelőtt tartotta eljegyzési ünnepélyét Komlóssy Mihály, városunk egyik tekintélyes polgárának szép leányával Ilonkával. — Polák János, a 39. ezred egyik jeles képzettségű hadnagya, vasárnap jegyezte el Kerekes Margit kisasszonyt, Dr. Kerekes Lipót helybeli keresett orvos nagy műveltségű leányát.

— A debreceni ev. ref. egyház tanácstermében aug. hó 23. napján d. u. 3 óraker iskolaszéki ülést tart. Tárgy: tanító-elnök választása; a beérkezett pályázatok elbírálása és folyó ügyek. A pontos megjelenés kéri.

— Honvédek gyűlése. Az öreg honvédek e hó 19-én, vasárnap délután 4 óraker a város háza kis tanácstermében Zsebess György elnöke alatt gyűlést tartottak. A gyűlés tartását az tette szükségessé, hogy az e hó 5-én tartott gyűlésen a számvizsgáló bizottság nem terjesztette be az elnök által elkészített számadást. Jelen

gyűlés a számadást tudomásul vette, s betérjeszti Simonffy Imre kir. tanácsos polgármesterhez a honvéd egyesület diszelnökéhez, Z. Sebes György helyett, aki az elnöki tisztről leköszönt, egyhangulag dr. Hegedűs Pált választották meg, aki e tisztséget el is fogadta. A rövid gyűlés ezek után eloszlott.

— **Kiss Áron püspök** — bezárva. Kiss Áront, az érdemes ev. ref. püspököt ma d. e. tréfás baleset érte a tanszerkiállításán. A püspök a kiállítást ugyanis ma délben meglátogatta és a tárgyak szemlélésébe elmerülve, nem vette észre, hogy az ajtókat a déli szünetre már bezárták. Igaz, hogy a kiállítás rendezősége sem vette észre, hogy tekintélyes vendége még nem távozott el. A mi egyházunk érdemes ősz Áronát aztán hijába várták otthon ebédre, pedig vendége is volt és már-már nagy volt az aggodalom elmaradása miatt. Evégett — délután 2 óra tájban — követet küldöttek hazáról a hiányzó család fő keresésére. — A küldött is zárva találta a kiállítást, azonban jól hallotta a nagy zörgést, melylyel a véletlenül bezárt püspök igyekezett magáról minél erősebb életjelt adni. Ugy szabadult aztán ki az ősz egyházfő d. u. 2 órakor a tanszerek tömkelegéből, a melyek között csak két tárgy hiányzott: egy kis jó ebéd az önkéntelen fogoly számára és kimerítő utmutatás arra nézve, hogy kell a kiállításon ilyen kiváló vendégeket fogadni és kalauzolni!

— **Ujjonnan kinevezett honvédtiszthelyettesek.** Budapest a Ludoviceumban a honvédségi katonatisztképző intézetben a vizsgák véget érve, Dalmy Tibor, Volant András, Jakobey Gyula és Somogyi Aladár a IV. évet végzett növendékek a Debrecenben állomásozó 3. honvéd gyalogezredhez, mint tiszthelyettesek osztattak be szolgálattételre. Somogyi Aladár az ezrednek Zilahon állomásozó zászlóaljához rendeltetett.

— **A szerencsétleneknek.** Gabona Nándorné arhölgy az „István“-gőzmalom tűzénél szerencsétlenül jártak árváinak részére Bécsből 3 frtot küldött kiadó-hivatalunkhoz. Átszolgáltattuk illető helyére.

— **Tíz éves találkozás.** A debreceni ev. ref. tanító-képezde volt növendékei, kik a tanfolyamot 1883—84. tanévben végezték, tíz éves találkozásra gyűltek össze szombaton este az Angol-Királynőben. A tanfolyamot 22-en végezték és 13-an jelentek meg közülök: névszerint: Atkari Imre honvéd hadnagy (Debrecen), Demjén Lajos és Szendi Imre (Debrecen), Nagy Elek (Vésztő), Kiss Lajos (Csökmő) Szatlmáry Károly, Nagy József (H.-Mezővásárhely), Dobó Gyula (Margita), Szőke Gábor (Kis-Majtény), Szabó Gyula biztosítási hivatalnok (Debrecen), Tóth Lajos vasuti tiszt (Munkács) Magos József (Nagy-Kálló) Szűcs János (B.-Szent-Márton). A banketten megjelentek Joó István képezdei igazgató és Kovács Lajos tanár. Demjén Lajos a tanári kart, volt tanáraikat, Nagy Elek pedig Joó István igazgatót köszöntötte fel. A volt tanuló társak elhatározták, hogy tíz év múlva Debrecenben megint találkozni fognak.

— **Element a regiment.** A 39. gyalogezred tegnap esti parancsában az állott, hogy az ezred összes itthon levő zászlóaljai ma reggel 5 órára „marschadusztrung“-ban a Gilányi kaszárnya mellett levő katonai kórház elé álljanak, fronttal a kórház épületére s balszárnyra a zene. Ott állott ma reggel mind a három zászlóalj a meghatározott időben a mondott helyen; ott nyult magasra a bekötött zászló rudja is. A legénység teljes felszereléssel, mint a hogy háboruba kell menniök, a tisztek hasonlóképen oldaltáskával s a kiknek közülök már lovat adott a jó sors, lóra kötött cök-mókkal várták az ezredes parancsszavát. Köröskörül a térségen nagy tömeg gyűlt, a távozókkal még egy bucsusót vagy bucsucsókot váltani. Asszonyok, leányok sirtak, s kosarakban vagy kendőkben utaválót rajtegettek. Az ezredes csakhamar megérkezett adjutánsa kíséretében s az ezred

rövid pihenőt kapott. Most összevegyült a civil és katonai; a fegyverekből alkotott piramidok között beszélgetve, fröstölköve, szivarozva töltötték a bucsuperceket, mialatt a gondos anyák még egy csomó pogácsát és szalonnát a prócákba raktak, néhol egy kis üveg finom szilvóriumot is. De felhangzott a századosok vezényszava; a fiuk glédába álltak, az őrnagyok tisztelgést vezényeltek, aztán jelentették az ezredesnek, hogy a létszám meennyi s az ezredes kiadta a parancsot az indulásra. A „fejlődött vonalban“ álló csapatok egyszeribe kettős rendekké alakultak, a zenekar belekezdett egy indulóba s az ezred mint egy hosszú kigyó a pályai uton megindult Éesd felé, hogy ottan körül szept. hó 8 ig bevégezze nagy fegyvergyakorlatait. A rezervistáknak még itt hon kell néhány napot tölteniök, lő- és menetgyakorlatokat csinálni, s csak ezek végeztével, vonaton szállíttatnak a főcsapat után.

— **EMKE.** Egy eljegyzési hírek lapunkban közléseért az EMKE céljaira 60 kr. adatott be hozzánk.

— **Baromfi kiállítás Debrecenben.** A debreceni és hajduvidéki baromfiteyésztő egyesület választmánya tegnap tartott ülésében, melyen Parthay Géza tanár, az orsz. baromfiteyésztő egyesület titkára is megjelent, véglegesen elhatározta, hogy október elején, az őszi nagy vásárral egy időben országos baromfi kiállítást rendez. A kiállítás helyisége iránt még folynak a tárgyalások. A fiatal egyesületnek ez már második ilyen vállalkozása lesz. Arról tudósítanak, hogy Parthay Géza országos baromfiteyésztési igazgató, tegnap végleges megállapodásra jutott az itteni szakegyesület intéző köreivel, hogy a földmívelési minisztérium támogatásával ez év október hó 7—10. ig Debrecenben nemzeti közbaromfi kiállítás lesz. Ezen kiállításon hat állami baromfi-tenyésztő lesz képviselve, és több száz baromfi törzset fognak díjtalanul kiosztani. A kiadási feltételek Parthay Géza igazgatónál, Budapest, Andrassy-ut 95. sz. tudhatók meg. Parthay inna Kolozsvárra és onnan Pozsonyba utazik, szintén hasonló kiállítások rendezésé céljából.

— **Elrepült tehén.** Egy szegény falusi asszony tragikomikuma foglalkoztatta ma a vásár népét s még az is, a ki részvételt volt panaszaik iránt, kénytelen volt nagyokat kacagni. A szegény asszony ugyanis 80 forintot eladta az egyetlen tehénkéjét s evvel a vásárral szerfölött meg volt elégedve, egyuttal kis léggömböt vásárolt a gyermekének, vásárfiaul. A léggömböt aztán belekötötte a zsebkendőjébe, a melynek egyik csücskében volt a pénz is. — Valami tenni valója akadt időközben s ez alatt — mit se sejt e — maga mellé tette agömböt a földre. A léggömb persze nem respektálta a belé helyezett bizalmat s mint valami hűtlen pénztárnok, pénztől, kendőtől repült fölfelé a föllegek világába. Képzhetni a szerencsétlen asszony megrökönyödését, a mikor a gömböt meglátta a feje fölött lebegve és szállva, szállva messze, visszahozhatlanul. Így repült el ha nem is a tehén maga, de legalább az ára! A falusi asszony panasra ment a rendőrséghez, de hát nem találkozott olyan detektív, a kinek ügyessége fölérhetne a felhők világáig. A károsult nő megfogadta, hogy ebben az életben nem vesz többé léggömböt.

— **Galamblovész és tűzijáték.** Hogy illik ez össze? Hát olyanformán, hogy a víz alá merült halápi mulatságnak ez a két dolog volt a legsikerültebb mozzanata. — A mint az eső rövid időre szünetelni kezdett a z a m a t e u r n i m r ó d o k kivonultak az alig 200 lépéssyre elhelyezett csapdákhoz s megkezdődött a galamb pusztítás. — A megázott galambok csak alig tudtak a levegőbe emelkedni s nagy részük azonnal visszaeszkedett a földre. A lövőteret köröskörül ellették a sétáló galambok. A verseny első díját (20 korona) Berger János averts s a második (10 k.) Szabó Sándor. Az este rendezett tűzijátékkal pedig Alföldi Mihály vár díjak tünette ki magát a kinek portékáit ugyan nagy részben eladta az eső, de azért így is szép látványban gyönyörködtette a nézőket.

— **Tanítóválasztás** volt H.-Dorogon f. hó 19-én. Az ottani iskolaszék a fiu és leány népkolánál két új tanítói állást rendszerezített. Miután azonban a pályázatra a gyakorlatban jeles képesítéssel bíró idősebb tanítók nem jelentkeztek, az iskolaszék, Nagy Miklós elnök indítványára a rendes tanítói állásokat ideiglenesen segédtanítókkal töltötte be: s Tóth Györgyöt H.-Dorogról, Domanits Mihályt S. Patokról egyhangulag segédtanítókká választotta.

— **Díjlovész.** A nagyerdei polgári lövöldében f. hó 20-án tartott lövészeten díjat nyertek; legjobb mélylovással Szűcs Károly 4 kor. legtöbb körlovással Fürst Ödön 2 koronát.

— **Próba táncoséty.** E hó 19.-én, vasárnap az özv. Molnár Györgyné magos-utcai házában Schaf János törekvő tanctanító próba táncosétyt rendezett s a mulatság a legjobb hangulatian reggeli 5 óráig tartott. A négyeseket 60 pár táncolta. Jelenvoltak: a szonokok: Lőrinc Mártonné, Szemere Jolánné, Szél Józsefné, Cölder Károlyné, Kiss Imréné, özvegy Kalmár Ferencné, Kiss Miklósné, Faragó Jánosné, Kovács Istvánné (Kaba) Molnár Mihályné, Biró Ferencné, özv. Szokol Vilmosné, Bagdi Istvánné, Helli Jánosné, Acél Józsefné, Nagy Benjáminné, özv. Fehér Lajosné, Kiss Bálintné, Páner Györgyné, Kozma Józsefné, özv. Nadudvari Lajosné, Molnár Józsefné, Sári Mihályné, Pástyán Istvánné, Harsányi Andrásné, Busi Mihályné, Kiss Józsefné, Daku Istvánné, Böszörményi Pálné, Fajtényi Pálné, Boda Ferencné, Kovács Károlyné, Grieszháber Antalné, Szemere Sándorné Nagy Jánosné. — Leányok: Elekes Ilonka, Molnár növ., Sári növ., Pástyán növ., Busi Juliska, Kiss Róza, Harsányi növ., Daku Zsuzsika, Böszörményi Erzsike, Fajlányi növ., Boda Mariska, Kovács növ., Grieszháber növ., Szemere Izabella, Nagy Róza, Sárközy Teréz, Szabó Mariska, Lőrinc Anna, Szemere Róza, Cölder Irénke (Nyiregyháza) Kiss Margit, Márton Ilonka, Kiss növ., Biró Zsófia, Szokol növ., Bagdi Róza, Helli Róza, Acél Mariska, Nagy Róza, Fehér növ., Kiss Esztike, Pásztor Juliska, Viliger Matild (Ungvárról) Kozma Juliska, Vaskó Juliska.

— **Jubiláló tüzoltó egyesület.** A székelyhídi önk. tüzoltó-egyesület f. hó 19-én ünnepelte meg 15 éves fennállását. Reggel 7 órakor — mint levelezőnk írja — tüzte keblére Mezey Mihály szöv. elnök az aranyérmét azon veteránoknak, kik az egyesület fennállása óta híven szolgáltak a közügyek egyik legnemesebbjé. Ezek között láttuk Peukert Mihály fő-, Fándly József alparancsnokot, Pataky Ferenc egyl. ügyvédet, a 80 éves Garán Dániel közjegyzői helyettese s ennek fiát Garán János egyl. orvost s számos érdemes polgárokat. Ugyanezkor díszítettek fel a 10 évesek ezüst, az 5 évesek pedig bronz éremmel. De az egyesület lobogójáról sem feledkeztek meg. Pásztor Mihályné, lelkes beszéd kíséretében tüzte rá, az általa ajándékozott gyönyörű ezüst koszorút, melyre a 15 év óta szolgált tüzoltók nevei rá van vésvé, kivétel nélkül. Ezt követte az ujjonnan belépett tüzoltók fogadalma. Ezek sorában volt dr. Weisz orvos, Vásárhelyi Barna, Magyar Béla és ifj. Jény Endre. Mindez a piac téren folyt le. — Ezek után felhangzott a tüzoltó egyesület zenekarának lelkesítő indulója, s katonai rendben vonultak ki tüzoltóink a Nagyerdőre. Az a mit tüzvész alkalmával legjobban szeretnek, a víz, eső alakjában kísérte őket utjukban. Fel sem vették. A tüzet elolthatja az eső, de tüzoltóink lelkesültségének lángjával nem bír. Megérkezve, csakhamar hozzáláttak az ebéd készítéséhez, mely gulyáshus és galuskából állott. A hosszú esztal mellett 130 tüzoltó élvezte a jeles ebédet, mely kitünően sikerült. Délután érkeztek a vendégek táncmulatságra, s már 4 órakor megeredt a tüzes csárdás, de egy óra múlva megeredt a hosszas zápor is, mely a közönségből áztatva, haza rebbentette. Kárpótlásul a jövő vasárnap folytatni fogják a táncot ugyanitt, kiki a maga párjával. Nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy az egyesület érdeműs alparancsnokának, Fándly Józsefnek neje Veszprémy Jozefa páratlan szívességgel működött közre most is mint mindig, az erdei mulatság rendezésében. r. l.

— **Elzárólt és fölmentett határok.** A kis kabai mezőseget, az ott kiűtött ragadós szarvasmarha-szaj- és körömfájás kiűtése miatt a hatóság zár alá helyezte, viszont Nádudvar község határát, megszűnővén az ott uralkodott ugyan csak szaj és körömfájás, fölmentette a zárlat alól.

— **Szepességre menők figyelmébe.** P. P. rádra (Szepes m.) intelligens család keres cserét az 1894/5. isk. évben a kereskedelmi akadémia II. évfolyamán tanuló fia számára Ajánlatok vagy Bekerés Lászlóhoz, a közgazdasági bank pénztárnokához, vagy Batthyány utca 2557 sz. házban a Takács Ferenc ügyv. irodájába intézendők, hol bővebb felvilágosítással készséggel szolgálnak. — Leányka előnyben részesül.

— **Elgázolt gyermek.** Elgázolták a lovak tegnapi délután Fekete Gábort, Fekete János fuvaros 3 éves kis fiát. A szekeren dinynyét hoztak be a városba a dinnye földekről s a kis gyermeket felültették a szekéren levő dinnyehalom tetetére, midőn a szekér rázása folytán az megcsuszott, és a kis fiu a szekér alá esett, amelynek kerekei keresztül mentek, s oly súlyos sérüléseket okoztak rajta, hogy a kórházban, — ahová beszállították, rövid kilődés után meghalt.

— **A hegyaljai ág. hitv. ev. egyházmegye folyó aug. 14. és 15. napjain tartotta a szatmármegyei Kölcseben közgyűlését.** A gyűlés legfontosabb tárgyai voltak: a kerület új beosztása és a lelkészek választásáról szóló szabályrendelet. Mindkettő érdekes vitákat provokált és egyes módosításokkal elfogadtatták. — Az első szerint a hegyaljai esperesség két új esperességre fog oszlan; az egyikbe a hernád-sajóvölgyi egyházak fognak tartozni, s megtartja régi nevét, a másikba a Tisza mellékén levő egyházak fognak tartozni néhány zempléni megyei egyházzal kiegészítve, s „Tiszaháti esperesség“ nevet kap. A papválasztásról szóló szabályrendelet értelmében a választás nem lesz, mint eddig, korlátlan. A püspöknek joga lesz a pályázókat elébb megrostálni, s csak azután jelölhet a megmaradtak közül az egyház. Mindkét javaslat különben még a szeptember hó 18.—21. napjain Kassán tartandó egyházkerületi gyűlés elé kerül hol erős küzdelem lesz. Ezen gyűlésre kiküldettek az esperesség részéről M. A. t. e. r. n. y. Lajos, debreceni lelkész, Nemes Károly, diósgyőri lelkész, M. A. j. e. r. s. z. k. y. Béla, nyiregyházi felügyelő és Kulcsár Károly miskolci gondnok. Az esperességi gyűlést megelőzőleg istentisztelet tartották, melyen az ünnepi beszédet M. A. t. e. r. n. y. Imre s. a. u. helyi lelkész tartotta. A gyűlés tagjait a kölcsönös intelligencia — vallásfelekezeti különbség nélkül — oly szívvel fogadta, mely ritkítja párját. Szerdán este a vendégek tiszteletére sikerült nyári táncmulatságot rendeztek, melyen Kölcse vidékének összes intelligenciája vett részt. Ugy a gyűlésen, mint a közbejében számos ref. lelkész is volt jelen, közöttük Bentsik főesperes és Tabajdy Lajos szatmári lelkész. A testvéri jó viszony és egyetértés számos fontos nyert kifejezést. Megemlítjük, hogy M. A. t. e. r. n. y. L. A. j. o. s. debreceni ágostai evang. lelkész Miskolcra Zelenka püspökkel Rozsnyóra utazott, hol a kerületi nyugdíjintézet pénztári vizsgálójának és a felső leányiskolának több fontos ügyét kell elintéznük, ezek között legfontosabb az igazgatói állás betöltése.

— **Főmetszette a hasát.** Borzalmas módjával az öngyilkosságnak, vált meg életétől Duk a János csapókeri lakos. A 60 éves öreg ember ugyanis vasárnap míg felesége távol volt éles konyhakéssel főmetszette a hasát úgy hogy belső része azonnal kifordult. A kórházba szállították, ahol tegnap halt meg isszonyu kínok között. Gyógyíthatatlan betegsége vitte rá a borzalmas tetteire.

— **Próbából.** Schaff János „hatóságilag engedélyezett táncintéző“ holnap, vasárnap, „reggelig tartó zártkörű kísérő próba táncfestélyt“ rendez. Színhely: fedett sátor a magos-utca 100. számú házában, kezdete 7 órakor. Lesz „páros sáló“. Belépti díj tetszés szerint.

— **Még egy táncpróba.** Bzdyk János táncintéző e hó 26. án vasárnap, este 7 1/2 órakor zártkörű kotillion-estélyt rendez a kécses u. 3432. számú házában. Belépti díj tetszés szerint.

x **Sok évi megfigyelés.** Emésztési gyengeségeknél és étvágyhiánynál általában minden gyomor bajnál, a valódi „Moll féle Seidlitz porok“ bizonyultak a legsikeresebbeknek a többi szerak fölé, mint gyomor erősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és k. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlau, ben 9. A vidéki gyógyszerészekben határozottan Moll A. készítménye kérendő az ő gyári elvényével és aláírásával.

Hangverseny.

Debrecen, augusztus 21.

Ha nem lett volna a meghívón kinyomatva, hogy „Fényes hangverseny“ hát akkor én kezdeném azon referádat, hogy a tanszer kiállítás igazgatósága és nőegylet által tegnap rendezett hangverseny valóban fényes volt; de hát ezt már jó előre megjósolta a kibocsátott meghívó, hát be is teljesedett, mert a Margit-fürdő díszterme alig látott még fényesebb közönséget mint a tegnapi.

Pontban nyolc órakor zendült fel a zene s Rác Károly remekelt a gyönyörűen előadott nyitányával, melynek nehéz motívumait a legnagyobb precizitással adták elő. Ezt követte a debreceni dalárda, Gaál Ferenc „Szerelmem“ című darabját adván elő, melynek betanítása rá vall a Mácsay Sándor karnagy minuciákba menő gondosságára. A nehéz szalon darabot remekül adták elő s óriási tapsvihar jutalmazta érte a kórusos dalárdát.

Következett Zala y Emma urhölgy szavalata, Ábrányi Emil: „Mi a hazá“ című költeményével. A kisasszony egészen elbájolta a hallgatóságot szavallatával, mert ezuttal nem lecke előadást hallottunk, hanem egy minden ízében kidolgozott, átértett és átértetett művészi előadást. Szép és megfelelő arcjáték, kellő hanghordozás, gondos poentírozás jellemezte az előadást a nélkül, hogy abba szinpadí páthosz vegyült volna. Jól eső érzés melege szállt lelkünkre s csoda-e ha szünni nem akaró taps és éljenzés jutalmazta azt az élvezetet, mit nekünk szerzett.

Sorrend szerint előbb kellett volna említenem a Wendling Károly lipcsei zeneakadémiai tanár ur játékát a Jankó-féle új szerkezetű zongorán. Ezen új találmányu zongora annak idején nagy port vert fel s hogy eddig jobban el nem terjedt annak okát én drágaságában keresem. Az egymásfelébe helyezett hat sor clavis, a legnezebb hangfogásokat is könnyűvé teszi, s emnélfogva sokkal nagyobb könnyűséggel kezelhető mint más zongora. Mindazonáltal a vele való bánásmód nagy gyakorlottságot igényel s Wendling ur ennek kezelésében bámulatos ügyességet fejt ki.

Ötödik számnak jött Nagy Dezső ur cimbalom játéka. Itt már a biztos technikát bámultuk, mert ez őseredeti magyar hangszeren nem igen hallottunk még szebb játékot mint ez volt. Meg is kellett toldania a műsört s hosszas tapsal fejezte ki a közönség elismerését.

Hatodik szám volt a Lux Edith kisasszony éneke. Előadott egy áriát a „Figaró la kadalmából“ és a „Pacsirta dalt“ a „Csók“ című operából. A kisasszony a debreceni koncerteknek egyik előkelősége s kellemes szép hangjában már többször volt alkalmunk gyönyörködni. Üde, csengő hanggal áldotta meg a sors, melynek kiképzése a Jäger Vilcekné bécsi énektanárnő érdeme. És ez az iskola nagyon előnyösen látszik meg rajta s egy cseppet sem lepne meg, ha azt hallanánk hogy az operához szerződötték, mert erre úgy szép alakja, mint gyönyörű éneke hivatottá teszik. Elénekelte még a közönség zajos kívánságára a Mozart „Bölcső dalát“ mely hogy milyen hatást tett, az bizonyítja legjobban, hogy még most is, mikor a sorokat írom — a hajnali órákban, annak refrainje: „aludj el te kis bohó“ oly édesen cseng a fülemben, mintha a megnyilatkozott menyből szállna alá. Ne legyen az ember aztán ideálista, ha ilyeneket hall! Hiszen ha vagy 25 évet a hátam mögé dobhatnék!... No de — folytassuk!

Ezután ismét a Jankó-féle zongorán adott elő Wendling Károly ur különféle darabokat,

melyek szintén tetszettek, mert hiszen Wendling ur igazán viseli a zongora művésznévét, mert nyilván meggyőződünk, hogy a mellét díszítő érdem rendek csakugyan érdemre adattak.

Végül aztán ismét a debreceni dalárda adta elő a Rákóczyt, Rác Károly zenekara kísérete mellett, melyet bár annyiszor hallott már a mi közönségünk, de azért gyújtó hatását soha sem veszti el.

Ezután vacsora következett, melynek alig várta végét az ifjuság, táncra kerekedett s a hajnali órákig pompás jó kedvvel rakta. Persze én is rakom — bár nem olyan jó kedvvel — egyik betűt a másik mellé, dudolgatva csendesén: „aludj el te kis bohó“.

No hát aludjunk s álmódjuk folytatását e végtelenül kedves estének.

P. G.

Színház.

* **A debreceni színtársulatról jó hírek érkeznek.** A társulat primadonnája, Ruzsinszky Irén nagyon bevált s vele Tiszai igazgató operákat is hoz színre. A budai színikörben a szép hangu énekesnő oly nagy sikerrel énekelte a „Sultán“-ban Szelim-t, hogy közelebb a népszínházban fog vendégszerepelni, hír szerint szerződöttései célból. Közelebb Bajnóczky Valéria naiv-színésznő lépett fel M. Szigetén Zsuzsika szerepében a „Figaró házasság“-ban. A siker oly frappans volt, hogy Tiszai őt is szerződttette. Irják nekünk továbbá, hogy Ilona napját szombaton szépen ülte meg a színtársulat, a midőn Tiszainé Ellinger Ilonát kedves meglepetésben részesítette. — Előadás előtt ugyanis a társulat tagjai összegyűltek a színpadon s Bács Károly rendező — szép beszéd kíséretében — a társulat nevében értékes ezüst csemege-tartót nyújtott át az igazgatónének, ki a figyelmet meghatva köszönte meg. Előadás után reggelig tartó vidám muatság kerekedett a „Koroná“-ban, melyben a közönség köréből is számosan vettek részt. Tiszai Dezső jövő hó 8—9-én érkezik Debrecenbe.

* **Elhunyt volt színésznő.** Weber Jánosné, szül. Békéssy Irma, a nemzeti színház volt tagja, B. Füreden elhunyt. A megboldogult nővére volt Balogh Zsigmond, h. n. n. n. kir. aljárásbíró neje, szül. Békéssy Róza úrnőnek s régebben színpadunkon tetszés mellett vendégszerepelt.

Irodalom — Művészet.

* **Szabolcska Mihály** a „Magyarország“ szombati számában „Nyílt választ“ bocsát közzé az 5000 német „Bursch“ hozzá intézett förmérvényére. Föl szólítja őket, hogy jelöljen ki maguk közül sorshuzással valakit s tegyenek a Szabolcska cikkében megnevezett tárgyakból egy közösen választott bíróság előtt vizsgálatot, a német kulturáról pedig — végzi cikkét — „engedjétek meg hogy hadd gondolkozzam ezután is olyan jól, és nagyrabecsülőleg mint eddig. — Hiszen annak úgy is semmi köze ti hozzátok!“ (Azt hisszük, hogy a németek által több ízben lefordított, vagy plagizált jeles magyar poéta és ref. lelkész, úgy szintén a kisorsolt „Bursch“ közötti verseny-vizsga... előre is egyenlőtlennek nyilvánítható. Rv. v.

* **Magyar Baedeker.** „A vasut mentén“ oimmal adta ki a Franklin-Társulat egyik legújabb és valóban hézagpótló kiadványát. A könyvet cskai Ocskai Gusztáv ismert nevű író írta, a ki e művében teljesen megfelelt a kitűzött feladatnak, hogy Magyarországnak a vasutak mentén fekvő vidékeit várossait, falvait, élénk, érdekes világitá-ban állítsa az utazó közönség elé. A könyvet változatos tartalma, a szöveg közzé szót anekdoták, a történelmi visszaemlékezések messze tullemlék a száraz Baedeker-eken, A magyar kir. államvasutak, továbbá a győr-sopron-eben

furti
vidék
írója
külöz
dióhéj
nogra
meleg
mébe.

Irén
szerk
talma
amenn
írók t
évfoly
remek
képek
képét
irodal
Egész
irodal
meg,
nélkü
N á d

recen
elemi
keszt
gatój
Az é
évi t
lékez
képez
sáról.
tán f
egyed
tanít
94-k
106
alap
nézve
mind
kapot
jelest
A ta
zenel
nyok
fejze
gium

évi b
két
óraig
eszkö
pota
II os
egész
10 fr
I—II
tandj
tandj
kor a
Mult
a hát
Tand
kérve
nyal
beirat
jegyz
műkö
éven
i z r.

náljuk
dezős
tes b
minde
függő
jutalm
a kül
s á g
őzpec
minde
neki

furti és eperjes-bártfai vasuton és e vasutak vidékein vezeti keresztül a könyv ügyes tollu írója az olvasókat, mindenütt pontos és nélkülözhetlen adatokat szolgáltatva. Egész kis, dióhéjba szorított, érdekes történelem és ethnographia van az érdekes könyvben, a melyet melegen ajánlhatunk az utazó közönség figyelmébe. Ára vászonkötésben 1 frt o. é.

* A „Külföld“ című, Cserhalmi H. Irén és Gerő Attila budapesti jónévű írók szerkesztésében megjelent lap valóban a legértelmesebb és legérdekesebb hetilapnak ígérkezik amennyiben minden évfolyama a legkitűnőbb írók tollából eredő könyvtárral ér fel. Minden évfolyama hoz 4 legmodernebb regényt, 100 remek novellát, 150 gyönyörű verset, 52 nálunk képek alig ismert híres külföldi emberek arcképét, 52 életrajzot és 150-200 művészeti irodalomtörténeti, művelődéstörténeti stb. cikkeit. Egész Európa, Amerika, Japán, China, Perzsia irodalmának leggyőrebb termékeivel ismert meg, ngy, hogy minden intelligens embernek nélkülözhetlen olvasmánya. — Kiadóhivatal: Nádor-utca 15.

Tanügy.

Iskolai értesítők.

(18) **Értesítő, a reformátusok debreceni főiskolájában a tanítóképezdéről és az elemi iskoláról az 1893/4. iskolai évben.** Szerkesztette M. J. o. István, a tanítóképezde igazgatója és a főiskolai elemi iskolák felügyelője. Az értesítő első fejezete a tanítóképezde 1893/94. évi történetéből rajzol néhány vonást. Megemlékezik azután dr. Török Józsefről, a tanítóképezde elhunyt tanáráról és a főiskola orvosáról. A képezde belső szervezetéről nyújt azután fölvilágosítást az igazgató. Beszámol az egyes osztályokban végzett tananyagról. A tanítóképezde mind a 4 osztályában az 1893/94.-ki tanévben a létszám volt az év elején 106, az év végén pedig 88. Az év végén tehát alaposan megfogyott a tanulók száma. Vallásra nézve mind ev. ref. volt, nemzetiségre nézve mind magyar. Előmenetel: kifűnő osztályzatot kapott az I.—IV. osztálybeli tanulók közül 6, jelest 23, elégedőt 37, elégtent 22 képezdész. A tanulók maguk között önképzőkört, ének- és zenekart is alakítottak. A különféle alapítványokról és jótéteményekről szól a következő fejezet. Az értesítő utolsó fejezeteit a kollégiumban levő elemi iskolák értesítője képezi.

* **Az izr. elemi iskolákban az 1894/5. tanévi beiratások folyó hó 29-étől kezdve naponként délelőtt 9—11 óráig és délután 3—5 óráig fognak a kis-uj-utcai új iskolahelyiségben eszközöltetni.** A ténj a szülők vagyoni állapota szerint: I. oszt. az egész tanévre 25 frt, II. oszt. az egész tanévre 20 frt, III. oszt. az egész tanévre 15 frt, IV. oszt. az egész tanévre 10 frt, V. oszt. tandíjmentes. — Beiratási díj I—III. tandíjosztályozásnál 1 frt 25 kr, IV—V. tandíjosztályozásnál 75 kr fizetendő, melyet a tandíjmentesek is tartoznak fizetni. A beiratás-kor a megállapított tandíj felerésze lefizetendő. Mult évi tandíjjal hátralékban levők gyermekei a hátralék kiegyenlítéséig fel nem vétetnek. Tandíj részbeni vagy teljes elengedése iránti kérvények, utóbbiak szegénységi bizonyítvány-nyal felszerelve és az iskolaszékhez címezve a beiratások előtt Simonovits Dezső iskolaszéki jegyzőnél vagy a beiratások alkalmával az ott működő bizottságnál nyújtandók be. — Hat évben aluli gyermekek fel nem vétetnek. — **Az izr. iskolák szék.**

Sport és Divat.

* **Elrontott nyári multság.** Igazán sajnáljuk a debreceni vadász-társaság derék rendezőségének jobb sorsra méltó, igazán dicséretes buzgalma, melyet az előre nem látott, minden nyári vigalom föött Damoc es-kardként függő balsors, a záporosó ugyan rosszul jutalmazott. Százával ment ki vasárnap délután a különvonton a ha ápl nyári multság közönsége, a mely várt galamb lövészetet, őzpecsenyét, tűzijátékot, tancot és ég tudja mi mindent, ha nem a zápor — mely öt-hatszor is neki iramodott — a rendezők által hűségesen

előkészített programot legnagyobb részben meghiúsította. Kárba ment a sátor szép díszítésével is, melyet sokan nem is láttak, mert a támadt pocsolóaktól megrettenve, ott maradtak az indóház parányi helyiségeiben. A sátoron is átázott az eső, sok nyári ruha és csipkés szalma kalapka siratja tehát, hogy nimród nem tudott kiegyezni Jupiter Pluviussal és Aeolussal!

Meghaltak.

1894. aug. 14.-től, aug. 21.-ig.

I. Csapó-péterfia-utcai kerületben: László Juliánna, 1 és fél éves, ref., tüdőhurut. Vajka Eszter, 8 éves, ref., aszkór. Némethi Mária, 1 éves, ref., bélhurut. Lengyel Józsefné, 49 éves, ref., gyomorrák.

II. Piac-hatvanutcai kerületben: Jenei István, 1 és fél éves, ref., orbánc. Aranyi? halvaszül., Szmerkács Zoltán, 5 hetes, ref., vele szül. gyeng. Szathmári Erzsébet, 2 éves, ref. ref., bélhurut. Makai? halv., szül., Szöllösi Erzsébet, 5 hón., ref., göresök. Debreceni Ferencné, 28 éves, ref., tüdővész. Aranyi József, 7 napos, ref., vele szül., gyeng. Nagy István, 11 hó., ref., bélhurut.

III. Kossuth-Varga-utcai kerületben: Özv. Kerekes Józsefné, 72 év., r. k., szivbaj. Béresi Eszter, 17 év. ref., tüdőgümőkór. Havelka Antal, 8 hón., r. k., bélhurut. Soltész Zoltán, 4 hón., r. k., bélhurut. Papp Ilona, 2 éves, ref., bélhurut.

Apró-cseprő.

* Jogos méltatlankodás.

„Valóban, a mi városunkban a közbiztonság nagyon rossz lábon áll. Az ember ki se mehet az utcára, hogy egy féltucat hitelezőbe ne ütközzék.“

* A műteremben.

Festő: Meg van elégedve portréjával?
Kliens: Kérem, csináljon belőle tájképet.

Ez a világ, e földi élet,
Mi más az ifjúnak s a vénnek!
Előbb arany, utóbb csak talmi,
S a vége az, hogy meg kell halni.

Vajda János.

Az ember gyakran abban rejlik, hogy el tudja leplezni gyengeségét.

Maupassant.

Az arrogancia a szellemi kopaszság parókája.

Kossuth.

* **Milyen a tengeri kígyó?** Sokszor volt már szó a tengeri kígyóról, de eddig senki sem tudta megmondani, hogy tulajdonképpen hogyan is néz ki ez a mesés szörnyeteg. Most azonban Schneider német hajóskapitány elég tüzetes leírást nyújt róla a Hanza hajózási folyóiratban. E szerint az állat feje távolról hasonlít a krokodiléhoz. Szája tele van nagy hóhéhr fogakkal. Fején oldalvast egyetlen egy nagy fekete szem van, hasonló a gyíkéhoz. A test egészben véve henger alakú, hosszan elnyúló, gyikszerű farkkal. Hátán nagy uszony nyulik végig, mely elöl legmagasabb s aztán lassankint egyre alacsonyabb látszólag erős gerinccson- toktól áll, melyek közt, mint a denevér szárnya, feketésbőr van kifeszülve. Az állat színe általában fehéres, fölül fekete vagy sötétkék. A test hossza mintegy 25 láb.

* **A kínai gyógyszerek.** A pakhói (Kina) angol konzul legközelebbi hivatalos jelentésében fe említi, hogy a kínai gyógyszerek ma már nem csak gyíkok bőréből, rinocerosz-szarvakból, tigriscsontokból és medvetalpokból állnak, de hogy valóságos kincs áll e téren az emberiség rendelkezésére. A kínai orvosok valóágos csodákat képesek, főként szervi bajoknál, művelni. A kínai orvosok sok európai és amerikai embert gyógyítottak már ki, a kiknek betegségeivel szemben az európai orvosok tehetetlenek

voltak. A sebészet terén — ugymond a konzul jelentésében — sokkal inkább felülmúlja az európai orvos a kínait, mint a belgyógyászat terén. Egy merész világutazó bevallotta, hogy állandó hidegleléséből csak egy kínai orvos volt képes öt teljesen kigyógyítani. Végül ajánlja az európai orvosoknak, hogy a kínai Materia Medica írást szíveskedjenek érdeklődni, mert ezzel roppant áldásos módon lehetne gyarapítani gyógyszerészi kincseinket.

Közönség köréből.*)

I.

Nyilvános köszönet.

A debreceni jótékony nőegylet árvaháza és a női ipar iskola javára tegnap este megtartott közeliismeréssel találkozott hangversenyen közreműködő urhölgyek és uraknak egyenként és összesen, különösebben pedig Luchs Edit és Zalay Emma kisasszonyoknak, továbbá Wendling Károly lipesei udvari zongora művész, Dr. Komáromi Sándor és Nagy Dezső uraknak, ugyszintén a Margit fürdő tevékeny tulajdonosa Szikszay Gyula urnak a terem és mellek helyiségeinek teljesen díjmentes átengedéseért végül, Heykal J. Ede urnak az ev. ref. collegium főkéntésének a szükségelt csokrok rendkívül mérsékelt árban teljesített díszes kiállításáért, általában mindazoknak kik a szép erkölcsi és anyagi sikert előmozdítani szíveskedtek, van szerencsém a rendező bizottság részéről halás köszönetemet nyilvitani.

Debrecen 1894. aug. 21.

Márk Endre,
rend. biz. elnök.

II.

Nyilvános köszönet.

A földesi ev. ref. egyház előjárósága kedves kötelességet teljesít, midőn ifj. Kucik Gábor ur 55 frt és Komives Venzel ur 10 frt szíves adományát, melylyel építendő orgonánk alapját ily nemes áldozatkészséggel gazdagították, nyilvánosan megköszöni és nyugtázza. Találjanak jutalmat a nemes tett boldogító tudatában s adjon Isten egyházunknak mind több ily szépért és nemesért hevülő buzgó pártfogókat.

Földesi, 1894. aug. 15.

Kiss Ferencz, lelkész.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Debreceni ingatlanok forgalma a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál i. évi augusztus 11—18-ig. 1. Nagy Bálint és neje Juhász Julianna veszik, Erzsény József kontos kertü szülőjét 1100 frtért. — 2. Ifj. Toró Mihály veszi, Szepesi Jánosné Pakolós Zsuzsanna és társai homokkerti szülője 1340 frtért. — 3. Bakóczy János és neje Csobán Zsuzsanna veszik, Faragó János és társai macsi tanyaortok illetőséget 2500 frtért. — 4. özv. Nagy Bálintné Bikfalvi Klára és Kovács János veszik, Gyöngyosi János kaszállója egyrészét 300 frtért. — 5. Páncél Balogh József veszi, özv. Szürecsányi Elekne Löwy Klára és társai cser-utca 2313 sz. házat 1000 frtért. — 6. Mundrak Julianna Czákó Károlyné veszi, Weuzburg Terezia cser-utca 2232 sz. házat 7000 frtért.

Szerkesztői posta.

M.-Sziget. Az érkezett otthon van s azt hiszi, hogy valaki — p. o. a bonvivant ur — néha néha értesíthetné a társulat dolgairól!

D. K. („A góly a“) Indiskrét gólyából nem kérünk.

X. Y. Z. Nem belmunkatársunk az az ur.

Z. R. („Üres fészék“ sat.) Egymás uá. és a kiállítások és bankettek sat. lezajlásával közöljük.

Kiadó és laptulajdonos:

„Oscokonai“ nyomda és kiadó r.-t.

Felölős szerkesztő:

Komlóssy Dezső.

Intelligens fiatal leány számára, a jövő tanévre, keresztényen uri családnál teljes ellátás (külön szobával) kerestetik. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába intézendők.

Kiadó

a biharmegyei takarékpénztárnak biharmegyei konyári tagbirtokán **őszi legelőnek**

400 hold kitünő talló és 400 hold kitünő gyeplegelő.

Értekezhetni a helyszínen a kezelővel

MANDEL DEZSŐVEL.

710.

1894. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak 12248/1894. P. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Auer Henrik és társa cég részére Fülöp és Ungár cégtől 32 ft 15 kr tőke, ennek 6% kamatsai és eddig összesen 12 ft perköltség erejéig 1894. évi május hó 31-én bíróság felül foglalt és 370 frtra becsült bolti felszerelvények és butorokból álló ingóságok **1894. évi augusztus hó 27-én d. e. 10 órakor** kezdetét veendő és hatvan utca 1577. sz. alatt és kis-mester-utca 1382. sz. a megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adni. Debreczen, 1894. évi aug. hó 13.

SUGÁR GYULA
bírói kiküldött.

KASZANYITZKI ENDRE

előbb

KUHINKA ISTVÁN K...
Debreczen.

Ajánlja pontos kiszolgálást és a legolcsóbb árakban elsőrendű gyártmányokból következő idényezikkeit u. m.

Szabadalmazott fémzárral teljesen légmentes befűző és cukros üvegek egyedüli raktárát, melyeket jóságuk folytán a legjobban ajánlhatom; ugyszintén mindenféle fehér és zűd közönséges befűző és ugorkás üvegeket, továbbá fagyaltkészítő gépek, fagyalt-szelenczék, hidegkávészletet, hűtődézsák hűtő jégsekrények, legjobbnak bizonyult szódavizgép-ek, nonplusultra kávéfűzőgép-ek, kerti lámpák, moszdó asztalok, moszdó készletek, a legjobbnak elismert Berndorf alpaca és chinaezüst evőeszközök és dísztagvak jótállás mellett. Utazók részére legegyszerűbb gyorsfűzők, kézi és utazó tükrök, zsebpoarak.

Postai megbízások a legnagyobb figyelemmel és készséggel teljesíttetnek.

MOLL SEIDLITZ POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz MOLL A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és aitestbántalmak, gyomorgöres és gyomorhív, ezüzt székrekedés, májbántalom vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi-szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 1 ft o. é.

Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Csak akkor valódi

ha mindegyik üveg MOLL A. védjegyét tünteti fel és „A. MOLL feliratu ónozáttal van zárva.

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési-szer közzvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismereteseb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára: 90 krajczár.

Moll Salicyl-szájvize.

(Főalkatrésze: fűzőlysavas szikszó.)

A mindennapi szájtisztításnál különösen fontos bármely koru gyermekek, min felnőttek számára; mert e szájvize a fogak további épségét biztosítja s egy szersmind óvszer fogfájás ellen. Egy MOLL A. védjeggyel ellátott üveg ára: 60 krajczár.

FŐ-SZÉTKÜLDÉS

MOLL A. gyógyszerész es. és kir. udvari szállító által,

BÉCS: I., Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta póstantárvét mellett teljesíttetnek.

A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával es védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Raktárak: DEBRECZENBEN Tóth Béla gyógyszerész, dr. Rothsnek V. E. gyógyszerész és Szent-Királyi Tivadar uraknál.

„MARGIT”

GYÓGYFORRÁS,

„MAGYAR SELTERS”

Vegyelemelve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsavtartalma kiváló hatásának bizonyult, különösen **tüdőbántalmaknál**, a hol a szabad szénsav csekélyebb jelenléte megóvja a beteg, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatásu alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabad szénsavtartalmában erősebb ásványvizek, mint a **seitersi, gleicherbergi, tüdőbajokban**, különösen **tüdővérzés**knél már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézetekben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorfbán** a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapesten: dr. Korányi, dr. Gebhardt, dr. Navratil, dr. Poór, dr. Kéty, dr. Barbás; Bécsben: dr. Bamberger, dr. Duschek, stb. a legjobb eredményeik alkalmazták a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.

Mint ivóvíz

präservatív gyógyszernek bizonyult a **kolera** megbetegedés ellen.

borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár

Édeskuty L.

es. és k. és szerb
k. udv. ásványvíz-
szállítóvált,
Budapest.

Ugyszintén kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.